

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

ПОГОДЖЕНО
на засіданні вченої ради факультету
педагогіки та психології

Протокол № 7 від 04 лютого 2021 р.
Декан _____ Радул А. Б.

Обговорено і схвалено
на засіданні кафедри педагогіки дошкільної
та початкової освіти

Протокол № 8 від 26 січня 2021 р.
Зав. кафедри _____ Радул О. С.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ ЦДПУ ім. В. Винниченка
від 28 березня 2021 р. № 45-ун
Голова приймальної комісії
В.о. ректора _____ О. А. Семенюк

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
з педагогіки
для осіб, які вступають на I курс
денної/заочної форми навчання
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»
для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»
зі спеціальності 013 Початкова освіта

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового вступного випробування з педагогіки складена для абітурієнтів, які вступають на I курс зі скороченим терміном навчання за спеціальністю **013 Початкова освіта** бакалаврського рівня вищої освіти на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, здобутого за спорідненою в межах галузі знань спеціальністю.

Фахове вступне випробування з педагогіки передбачає перевірку здатності вступника до опанування навчальної програми на основі здобутих раніше компетентностей.

Форма проведення фахового вступного випробування – письмова відповідь на теоретичні питання та виконання тестових завдань з педагогіки.

Структура екзаменаційного білету – 2 теоретичних питання та комплекс тестових завдань з педагогіки, які в порядку зростання за типом складності є трирівневими, за якими визначається **структура екзаменаційної оцінки**:

Теоретичне питання № 1 – 50 балів

Теоретичне питання № 2 – 50 балів

Кількість балів – 100

I рівень – 5 завдань (по 6 балів)

II рівень – 3 завдання (по 10 балів)

III рівень – 2 завдання (по 20 балів)

Кількість балів – 100

Загальна кількість балів – 200

У підсумку, максимальна кількість балів, яку абітурієнт може отримати за виконання теоретичних та тестових завдань – **200 балів**. Мінімальна кількість балів, за яку абітурієнт допускається до участі в конкурсному відборі з відповідної спеціальності – від **100 балів**.

Тривалість виконання письмових тестових завдань – не більше **2 астрономічних годин**.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ПЕДАГОГІКА

Основи педагогіки

Предмет і завдання педагогіки.

Виховання як предмет педагогіки. Завдання педагогіки початкової школи. Основні педагогічні категорії. Джерела педагогіки. Розвиток вітчизняної педагогіки Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Мета і завдання виховання учнів.

Об'єктивний характер мети виховання. Всебічний гармонійний розвиток особистості. Основні напрями виховання: розумове, трудове, моральне, естетичне, фізичне.

Розвиток, виховання й формування особистості.

Поняття розвитку і формування особистості. Види, закономірності та рушійні сили розвитку. Взаємозв'язок біологічних та соціальних чинників у розвитку особистості. Виховання як провідний чинник. Роль діяльності і спілкування у формуванні особистості молодшого школяра.

Вікова періодизація в педагогіці.

Сучасна вікова періодизація дітей дошкільного та шкільного віку. Характеристика вікових періодів. Вікові та індивідуальні особливості учнів. Акселерація та ретардація. Психолого-педагогічна характеристика дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Система освіти в Україні.

Поняття системи освіти. Закон України «Про освіту». Закон України «Про загальну середню освіту». Основні принципи освіти в Україні. Структурні ланки освіти в Україні, їх характеристика. Загальноосвітня середня школа трьох ступенів. Різні типи середніх загальноосвітніх закладів. Концепція «Нова українська школа».

Теорія навчання (дидактика)

Предмет і завдання дидактики.

Виникнення й розвиток дидактики. Основні категорії дидактики. Загальна теорія навчання та окремі методики викладання навчальних предметів, їх взаємозв'язок. Завдання сучасної дидактики початкової школи.

Поняття і сутність процесу навчання.

Навчання як вид пізнавальної діяльності учнів. Функції процесу навчання. Рушійні сили процесу навчання. Логіка навчального процесу: етапи оволодіння знаннями, уміннями, навичками. Мотиви учіння молодших школярів.

Принципи навчання.

Поняття закономірності, принципу і правила навчання. Різноманітні підходи до класифікації принципів навчання. Народно-педагогічні та наукові принципи навчання. Шляхи реалізації принципів навчання в освітньому процесі початкової школи.

Зміст освіти у початковій школі.

Поняття змісту освіти, його структура. Основні чинники відбору змісту освіти. Державний стандарт початкової загальної освіти. Навчальні плани. Навчальні програми. Підручники та навчальні посібники для початкової школи. Шляхи реформування змісту початкової освіти.

Методи навчання в початковій школі.

Поняття методу, прийому і засобу навчання. Функції та структура методів навчання. Різноманітні підходи до класифікації методів навчання. Класифікація методів за джерелом одержання інформації. Характеристика словесних, наочних та практичних методів навчання в початковій школі. Класифікація методів за рівнем пізнавальної самостійності. Традиційне та проблемне навчання, репродуктивні та проблемні методи. Ігрові методи навчання в початковій школі.

Форми організації навчального процесу в початковій школі.

Системи навчання та форми організації навчального процесу. Виникнення і розвиток класно-урочної системи. Урок як основна форма організації навчання. Типи і структура уроків. Вимоги до сучасного уроку в початковій школі. Форми організації навчальної роботи на уроці: індивідуальна, групова, колективна. Диференційоване навчання в початковій школі. Спеціальні форми організації навчального процесу. Підготовка і планування уроків у початковій школі. Психолого-педагогічний аналіз уроку. Специфіка проведення уроків у сільській малочисельній школі. Нестандартні уроки в початковій школі.

Критерії та функції перевірки й оцінки навчальних досягнень учнів початкової школи.

Поняття, види і функції контролю навчальних досягнень. Перевірка й оцінка як складники контролю. Педагогічні вимоги до перевірки, види її організації в початковій школі. Засоби перевірки навчальних досягнень учнів початкової школи. Оцінка успішності учнів, її види. Критерії та норми оцінювання навчальних досягнень учнів. Педагогічні вимоги до оцінювання. Характеристика 12-бальної системи оцінювання. Специфіка оцінювання учнів початкової школи.

Теорія та методика виховання.

Суть процесу виховання, його специфіка.

Поняття про виховання особистості. Основні риси процесу виховання, його специфіка. Закономірності та принципи виховання. Структура процесу виховання. Завдання та основні напрями національного виховання.

Загальні методи виховання.

Поняття методу, прийому і засобу виховання. Різноманітні підходи до класифікації методів виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи організації діяльності та спілкування. Методи стимулювання діяльності та позитивного досвіду суспільної поведінки. Методи самопізнання, самовиховання й самовдосконалення особистості. Особливості застосування методів виховання у початковій школі.

Формування основ наукового світогляду.

Поняття про світогляд. Види світогляду. Народний світогляд як основа наукового

світогляду. Сутність наукового світогляду, його основні риси. Етапи формування наукового світогляду. Науково-педагогічні вимоги до формування світогляду. Особливості формування світогляду у молодших школярів у навчальній та позакласній роботі.

Зміст національного виховання.

Завдання та зміст розумового виховання, шляхи їх вирішення. Форми позаурочної виховної роботи з розумового виховання. Поняття про мораль та моральне виховання. Завдання, зміст і шляхи реалізації завдань морального виховання. Форми й методи морального виховання. Завдання та зміст трудового виховання молодших школярів. Види праці молодших школярів. Вимоги до організації дитячої праці. Система професійної орієнтації в школі. Естетичне виховання, його джерела й завдання. Шляхи й засоби естетичного виховання в початковій школі. Художнє виховання молодших школярів. Завдання, зміст і засоби фізичного виховання. Організаційні форми фізичного виховання та спортивно-оздоровчої роботи в початковій школі.

Виховання в колективі.

Поняття дитячого колективу, його ознаки і функції. Типи дитячих колективів. Структура дитячого колективу. Стадії розвитку колективу. Система перспективних ліній та принцип паралельної дії в колективі. Шляхи згуртування дитячого колективу. Педагогічне керівництво дитячим колективом.

Позакласна й позашкільна робота.

Поняття, завдання і зміст позашкільної роботи. Система позашкільних освітніх закладів, основні напрями їх діяльності. Поняття, завдання і зміст позакласної роботи. Різноманітність форм і методів проведення позакласної роботи в початковій школі. Взаємозв'язок позакласної та позашкільної роботи.

Особливості виховання дітей у сім'ї.

Поняття сімейного виховання. Мета і завдання сімейного виховання. Умови успішного сімейного виховання. Основні форми роботи вчителя початкових класів з батьками учнів. Методика підготовки і проведення батьківських зборів. Форми роботи батьківського комітету. Взаємозв'язок школи, сім'ї та громадськості у вихованні дітей.

Організація і управління в освіті

Управління й керівництво освітою в Україні.

Структура управління освітою в Україні. Управління закладами загальної середньої освіти. Наукова організація педагогічної праці в закладах освіти.

Внутрішнє керівництво в ЗЗСО.

Функціональні обов'язки директора закладу загальної середньої освіти та його заступників. Планування та облік роботи ЗЗСО. Атестація педагогічних працівників. Навчально-матеріальна база ЗЗСО.

Внутрішній контроль в ЗЗСО.

Сутність, зміст і завдання внутрішнього контролю, вимоги до нього. Види і методи внутрішнього контролю. Організація внутрішнього контролю в ЗЗСО. Особливості внутрішнього контролю в початковій школі.

Методична робота в школі.

Завдання та зміст методичної роботи. Форми методичної роботи, їх характеристика. Організація методичної роботи в початковій школі. Особливості методичної роботи в сільській малочисельній школі.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДІ ВСТУПНИКА

Відповіді на теоретичні питання оцінюються за 200-бальною шкалою, мінімальна кількість балів для участі в конкурсному відборі – від 100.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Характеристика відповіді
170 – 200	Абітурієнт досконало володіє теоретичними знаннями та практичними навичками, виявляє методичну досконалість. Письмові завдання виконані повністю. Відповіді переважно правильні, відмінне виконання з незначною кількістю помилок.
130 – 169	Вище середніх стандартів, однак з деякими помилками. Абітурієнт володіє основними теоретичними знаннями та практичними навичками, понятійним апаратом, характеризується достатнім рівнем компетентності. Письмові завдання виконані повністю, однак припущено незначні неточності в розрахунках або оформленні
100 – 129	У цілому змістовна і правильна відповідь з певною кількістю значних помилок. Знання абітурієнта є достатніми, він виявляє здатність встановлювати найсуттєвіші зв'язки між явищами, фактами, робити висновки та узагальнення, застосовувати вивчений матеріал для розв'язання практичних завдань. Письмові завдання виконані повністю, однак допущено низку неточностей в розрахунках або оформленні.
0 – 99	Абітурієнт виявляє поверхневі знання й розуміння основних положень навчальної програми. Письмові завдання виконані з рядом фактичних і теоретичних помилок. Необхідна ще певна додаткова робота для успішного складання іспиту. Письмові завдання виконані частково, з грубими фактичними та теоретичними помилками.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Барбашова І. А. Дидактика : навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закл.]. – Бердянськ : Видавництво Ткачук О. В., 2009. – 232 с.
2. Барбашова І. А. Загальні основи педагогіки: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл. – Бердянськ: Видавництво Ткачук О. В., 2009. – 197 с.
3. Бондар В. І. Дидактика : підруч. [для студ. вищ. пед. навч. закл.] – К.: Либідь, 2005.
4. Волкова Н. П. Педагогіка: посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.
5. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія: Навчальний посібник – К.: Вища школа, 1995. – 237 с.
6. Довга Т. Я. Виховання культури поведінки молодших школярів (Письменники ХХ ст. – дітям ХХ ст.): навч.-метод посіб. – Кіровоград, 2012. – 104 с.
7. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. – К : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
8. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / [автор-укладач Н. П. Наволокова]. – Х.: Вид.група «Основа», 2009. – 176 с.
9. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання. – К., 2005. – 343 с.
10. Кодлюк Я. П. Дидактика початкової школи: ПРАКТИЧНИЙ КУРС : НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК. – Тернопіль : Астон, 2013. – 160 с.
11. Мельничук С. Г. Педагогіка (Дидактика): навч. посіб. – Кіровоград: ТОВ «Рекламне агентство РіК – Медіа», 2016. – 176 с.
12. Мельничук С. Г. Теорія виховання: навч. посіб. для студентів ВПНЗ. – Кіровоград: ТОВ «Рекламне агентство РіК – Медіа», 2016. – 244 с.
13. Підласий І.П. Як підготувати ефективний урок. – К.: Рад.школа, 1989.

14. Педагогіка (Теорія виховання). Навчальний посібник/ За ред. С. Г. Мельничука. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 285 с.
15. Педагогіка: інформативний виклад: навчальний посібник / А. Б. Рацул, Т. Я. Довга. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2016 р. – 344 с.
16. На допомогу вчителю початкових класів. 1 кл.: для загальноосвіт. навч. закл. України. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2016. – 144 с.
17. На допомогу вчителю початкових класів. 2 кл.: для загальноосвіт. навч. закл. України. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2016. – 144 с.
18. На допомогу вчителю початкових класів. 3 кл.: для загальноосвіт. навч. закл. України. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2016. – 160 с.
19. На допомогу вчителю початкових класів. 4 кл.: для загальноосвіт. навч. закл. України. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2016. – 160 с.
20. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. –К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
21. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.
22. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання. – 2-ге вид., доповн., переробл. – К.:Богданова А.М., 2009. – 225 с.
23. Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах. – Київ : Магістр–S, 1997. – 256 с.
24. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором // Вибрані твори: в 5-ти т. – Т. 4. – К.: Рад.школа, 1976.
25. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // Вибрані твори : в 5 т. – Т. 3. – К. : Рад. шк., 1977.
26. Сухомлинський В. О. Сто порад вчителю // Вибрані твори: в 5-ти т. – Т.2. – К.: Рад.школа, 1976.
27. Формування конкурентоспроможного фахівця в галузі дошкільної та початкової освіти: монографія / О. Радул, Н. Озерна, І. Баранюк, О. Ткаченко, Т. Довга, Н. Андросова, Т. Шарапова, Т. Прибора / [За ред.. О. Ткаченко]. – Харків: Мачулін, 2018. – 256 с.
28. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. – К. : Академвидав, 2007. – 560 с.

Документи про освіту

1. Державний стандарт початкової загальної освіти / Постанова Кабінету Міністрів України №87 від 21 лютого 2018 року [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерство освіти і науки України. – 2016
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
4. Про загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 13 трав. 1999 р. № 651-XIV: Редакція від 06 вер. 2018, № 2541-VIII. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/651-14>. – Назва з екрану.
5. про освіту [електронний ресурс] : закон україни від 23 трав.1991 № 1060-xii. : у ред. від 05 вер. 2017 р. № 2145-viii. – режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>. – назва з екрану.
6. [Про основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України \[Електронний ресурс\]: Наказ МОНмолодьспорт України №1243 від 31.10.2011 р.](http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/) – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/ – Назва з екрану.

Інформаційні ресурси

1. Словник педагогічних термінів [Електронний ресурс]. – URL: http://pidruchniki.ws/pedagogika/slovník_pedagogichnih_terminiv
2. Науково-методичний журнал «Початкова школа» [Електронний ресурс]. – URL: <http://>

www.pochatkova-shkola.net/journal.htm

3. Методичний портал. Інтернет-ресурси для вчителів початкових класів. [Електронний ресурс]. – URL: – <http://metodportal.net/node/595>

4. www.osvita.ua.com.

5. www.mon.gov.ua.